

‘भारतातील थेट परकीय गुंतवणुकीचे धोरण’
Bharatiya thet parikiy gunvantkiye dhoran

* Dr. Pawar Ashok S.

Assit. Prof. Economics Dept., Dr. B.A.M. University Aurangabad

ABSTRACT

१९९१ पर्यंत जगात सोबत भारताचे एकीकरणाने मर्यादीत होते. परंतु १९९१ नंतर उदारिकरणाने भारताला एक नवी दिशा प्राप्त झालेली पाहण्यास मिळते. सुरुवातीला विदेशी निर्यात व्यापार वाढविण्याचे उपाय आणि जो नकद प्रवाह होता त्यावर काही उपाय बदल करण्यात आले. परंतु काही वर्षांत हे अनुभवण्यात आले की, भारतीय कंपनीच्या वृद्धीसाठी हे आवश्यक आहे की, केवळ त्यांचे उत्पादन निर्यात करून विदेशी संपत्ती अधिग्रहण करून त्या विदेशी आपल्या हजर असण्याच्या कारणावरून भागीदारी वाढवावी. त्यानुसार वरणबद्ध उदारीकरण बहिष्गामी उत्पादनाचा प्रवाह वाढला आहे.

विदेशात प्रत्यक्ष गुंतवणूक करण्यासाठी भारत सरकारने १९६९ ला धोरण जाहीर केले. यात भारताच्या उत्पादनाच्या तथा भागीदारीचा एक सीमा ठरविण्यात आली होती. त्यात भारतीय पक्षाकडून गोंग भागीदारी परवानगी देण्यात आली होती. त्यात नकदी व्यवहार नव्हता. ज्यादिकाणी काही आवश्यक गोष्टी असतात त्यात स्थानिक पक्ष, स्थानिक विकास बँक, वित्तीय संस्था आदी स्थानिक सरकारची मदत व वृद्धी अशा गुंतवणूकीसाठी घेण्यात आला होता.

Keywords :

व्याख्या

- Capital investment shrinkage caused by a firm's failure to maintain or replace capital assets being used up or by the firm's sale of capital goods such as equipment.
- Disinvestment is a process of transferring property from public ownership. (By Wordnet Dictionary)
- Disinvestment refers to the use of a concerted economic boycott, with specific emphasis on liquidating stock, to pressure a government towards policy or regime change.
- The term also refers to the reduction of investment in firms, industries or countries for reasons of political or social policy.

‘प्रत्यक्ष विदेशी गुंतवणूक म्हणजे दुस-या देशातील कंपनीने काही समभाग विकत घेवून प्रत्यक्ष कार्यभार सांभाळून उत्पादन करणे होय.’

‘परकीय गुंतवणूक म्हणजे आपल्या देशातील अथवा दुस-या देशातील लोकांनी काही समभाग खरेदी करून केलेली गुंतवणूक होय.’

भारत सरकारने १९७८ मध्ये अधिक सर्वांगीण उपाय सुचवून याला मान्यता दिली. या उपायात वाणिज्य मंत्रालयाकडून कॅन्ड बिन्दु वर गुंतवणूकीला प्रोत्साहन देण्यात आले. तसेच त्यात निगरानी मुल्यांकनाचे प्राधान्य होते. या दिशासूचक व्यवहार चालण्यासाठी चलनाची मान्यता म्हणजेच भारतीय रिजर्व बँक कडे त्याचे अधिकार सोपविण्यात आले.

या काही सुचनानंतर १९८६, १९९२ आणि १९९५ मध्ये स्थानबद्ध करण्यात आला. विदेशी गुंतवणूक संबंधी सर्वांत आगोदर १९९२ मध्ये उदारिकरण करण्यात आले. या अंतर्गत विदेशी गुंतवणूकीसाठी एक स्वचलित मार्ग सुचविण्यात आला आणि त्यात नगद धारणवाही अनुमती देण्यात आली. विदेशी गुंतवणूकीसाठी त्यांना जास्तीत जास्त प्रमाणात संरक्षण देण्यात आले. कारण त्यात स्पर्धात्मकता वाढवून उत्पादन वाढले पाहिजे.

याचा प्रारंभीक कायदा हा १९९५ पासून जारी करण्यात आला. हे कार्य व्यवस्थित पार पाडण्यासाठी वाणिज्य विभाग आणि आर. बी. आय. कडून एक विस्तृत फेमवर्क तयार करण्यात आला. आर. बी. आय. विदेशी गुंतवणूकदारांसाठी एक कॅन्डीय एजन्सी घोषित करण्यात आली. यात काही विशिष्ट प्रणालीचा वापर सुध्दा करण्यात आला. तेव्हापासून विदेशी गुंतवणूकीचे सर्व प्रस्ताव आर. बी. आय. मार्फत चालतात. त्याद्वारेच यावर कार्यवाही सुध्दा केली जाऊ शकते. काही सुचनानुसार परकीय गुंतवणूकीत पारदर्शकता आणण्याचा उद्देश आहे तो खालील प्रमाणे. उद्दिष्टे :-

१. थेट परकीय गुंतवणूक व भारतीय अर्थव्यवस्थेचा अभ्यास करणे.
२. पूर्णगुंतवणूकीचा आभ्यास करणे.
३. औद्योगिक क्षेत्र व थेट गुंतवणूकीचा अभ्यास करणे.
४. थेट गुंतवणूकीतून विकासात्मक औद्योगिक विकास.
५. थेट गुंतवणूकीत धोरणात्मक बदलांचा आढाव घेणे.

विदेशी गुंतवणूकीत पारदर्शकता आणण्याचे काही पैलू -

१. भारतीय उद्योग आणि व्यापार वित्तसक छमज्वता मध्ये राहण्यासाठी यंत्रणा तयार करणे.

२. व्यापार आणि गुंतवणूक प्रवाह हा वाणिज्यिक आणि विशेष रूपात आर्थिक पाठबळ फायद्याचे आहे किंवा नाही त्यांचे देय व्यवस्थित पाहण्यासाठी प्रयत्न करणे.
३. अधिकाधिक फायदा होण्यासाठी व्यापारात सुधारण आणि त्या एक विशिष्ट अशी तरतुद करणे.
४. सरकार हे नियंत्रक आणि सुविधा प्राप्त करून देणारे कॅन्ड आहे.
५. भारतीय उद्योगात विदेशा सुधारण करून स्वविनियमन आणि सामुहिक भावना प्रदान करणे.
६. विदेशी मुद्रा प्रबंधन अधिनियम २००० यात मुद्रा परिवर्तन होवून त्यात सुविधा करण्यात आल्या.

थेट परकीय गुंतवणूकीत काही क्षेत्राचा अभ्यास लक्षात घ्यावा लागेल.

१. कार्पोरेट
सुचीबद्ध भारतीय कंपन्यांना विदेशी कंपन्यांमध्ये थेट गुंतवणूकीची अनुमती आहे. मान्यता प्राप्त जवबा नुसार त्यात ज्यांच्याजवळ मान्यता प्राप्त जवबा म्गाबिदहम आहे आणि भारतीय कंपनीत कमीत कमी १० टक्के शेअर धारित आहे त्यात गुंतवणूक ही ३५ टक्क्यापेक्षा जास्त नसावी असे नवीनतम लेखापरिक्षण तुलनापत्रात सांगितले आहे.

२. वैयक्तिक
भारतीय रिजर्व बँक द्वारा निवासी व्यक्तीसाठी ‘उदारीकृत प्रेषण योजना’ प्रमाणे त्यात प्रतिवर्षी १००००० डॉलर पर्यंत गुंतवणूक अनुमती देण्यात येईल. जसे की, बँकेमध्ये जमा राशी अवल संपत्ती इस्टेटीत गुंतवणूक आणि विदेशात ऋण याप्रमाणे निवासी गुंतवणूकदारांना अनुमती आहे. जसे की, उपहार, दान, चिकित्सा, शिक्षण, रोजगार, प्रवास, औषधीची आयात, पुस्तकेपत्रिका व्यापाराच्या अधिन आहेत.

३. भारतीय कार्पोरेट / पंजीकृत भागीदारी प्रत्यक्ष रूपात विदेशी शशास्त्रा माध्यमातून कृषी संबंधीत काही बदल करण्याची अनुमती नाही.

४. भारतात वित्तीय क्षेत्रात विदेशी गुंतवणूकीसाठी वित्तीय क्षेत्रात बदलासाठी संलग्न भारतीय कंपनीसाठी १५ करोड रुपये निव्वळ मुल्य निर्धारण बंद केले आहे. ज्याला की खालील अटी पूर्ण कराव्या लागतात.
♦ याचे दृढीकरण वित्तीय क्षेत्रातील नियमक प्राधीकरणसोबतच असावे.
♦ यात वित्तीय सेवा बदलाचा तीन वर्षांचा कालावधी अर्जित झाला पाहिजे.
♦ वित्तीय क्षेत्रात बदलाबरोबरच विनियामक प्राधिकरणात अनुदान प्राप्त झालेले असावे.
♦ ज्या भारत नियामक म्हणजे थ्छ ने अटी दिलेल्या आहेत त्या पूर्ण केलेल्या असाव्यात.

५. शास्वती / हमी -
शास्वतीचा स्वचलित मार्ग निर्धारित केला आहे.
♦ सर्व वित्तीय वचनबद्धता ज्यात सर्व काही सामील आहे. भारतीय पक्षाचे विदेशी गुंतवणूकीत समग्र सिमा तथा वर्तमान गुंतवणूक करणा-या कंपनीचे नियम मुल्य ३०० प्रतिशत असते.
♦ बतचवतंजम लनतंदजनतल यात हा त्मचवतज त्ठण्ण ने दिला पाहिजे.

६. पुर्णगुंतवणूक -
कंपनीला आपला वाणिज्यिक व्यवहारातून लवचिकता आणण्याच्या दृष्टीने पुर्णगुंतवणूकचा स्वचलित मार्ग पुनउदारीकरण झाले पाहिजे. खालील गोष्टीतून पुर्णगुंतवणूक लक्षात येतो.

- ♦ ज्याठिकाणी संयुक्त उद्योग / चॅरिटीजचा मगबीदहम टॅन्सनम विदेशी सुचीत घालण्यात आला आहे.
- ♦ मगबीदहम टॅन्सनम १०० कोटी रुपयांपेक्षा कमी.
- ♦ विदेशात परकीय गुंतवणूकीचा ओघ १० मिलियनपेक्षा अधिक नाही.

थ्वच्या धोरणात बदल -

औद्योगिक धोरणाच्या माध्यमातून थ्वमध्ये मोठ्या प्रमाणात बदल करण्यात येत आहेत. कारण भारताने वेगवेगळ्या क्षेत्रात गुंतवणूकीच्या संधी उपलब्ध करून दिल्या त्यात खालील प्रमाणे बदल पाहावयास मिळतात.

- थ्व धोरणाला कायद्याचे पाठबळ देणे -
जास्तीत जास्त सुविधांसाठी वर्तमान काळात थ्व ला काही कायद्यात गुंडाळून ठेवण्यात आले नंतर १९९१ च्या धोरणाचे विदेशी गुंतवणूकीचा काही तत्वांना नियंत्रीत करून १७८ व्हामे दवज च्या आधारे एक धोरण तयार केले यात दस्तावेजाला २०१० जूनसून ११ या रूपात समाविष्ट केले जो १ एप्रिल २०१० मध्ये प्रभावी झाला. याला जास्तीत जास्त मजबूत बनविण्यासाठी त्याला प्रत्येक सहा महिन्यात लागू करण्यात येते.
- थ्व धोरणाला युक्तिसंगत आणि उदारिकृत बनविणे -
थ्व धोरणाला उदार बनविण्यासाठी याला संयुक्तिक आणि सरल बनविले. त्यानुसार वि. भन्न विषयावर स्पष्टीकरण दिले. यात कृषी / पशुपालन इ. साठी नियंत्रीत अटीनुसार जे खनिज उद्योग आहेत. त्याचे संवर्धन आणि गुणवत्ता आणण्यासाठी प्रयत्न केले. यात महत्वपूर्ण बदल हा २०११ च्या अंतर्गत १ या यादीत. १ एप्रिल २०११ पासून समाविष्ट आहे.
- परिवर्तनीय उपकरणांत किंमत लवचीकता.
- साठा वस्तू, मशीन उपकरण यात तम वा तथा नव्या उपकरणांचा समावेश.
- समान क्षेत्रात संयुक्त उपकरणांत तांत्रिक सहयोगात स्वीकरण्याच्या अटी संपविणे.
इत्यादी बदल ३०.९.२०११ पर्यंत सुचविण्यात आले तसेच स्वरू मध्ये त्याला परवानगी देण्यात आली.

- थ्व धोरण विभिन्न सुचनांचे समयोजन -
भागीदारी आणि विकासाच्या दृष्टीकोनात काही भागांनी, सरकारने विचार करून एक प्रक्रिया तयार केली. २०१० ला पाच विचारपत्रांचा समावेश करण्यात आला. त्यांना थ्व ला १६ डनसजप ठरवदक

2) Securities

- सीमित उदादामीत्व म्हणजेच भागीदारी आणि भारतात
- वर्तमान उपकरणाबाबत तांत्रिक सहभागाला मंजूरी
५६ नकद सोडून तम वा विचार करण्याचा समावेश झाला. पण डनसजप ठरवदक आणि मबनतप. जपमे यावर सरकार चर्चा करत आहे. थ्वच्या अंतर्गत सिमाशुक्लाचा तथा त्यातील नृटीचा विचार २३ मे २०११ ला मांडण्यात आला.
- थ्वचा अंतर्प्रवाह -
२००३ - ०४ पासून भारतात थ्वच्या अंतर्प्रवाहात वाढ झाली. तो २.१९ अरब डॉलर होता. जो की, २००८ - ०९ ला वाढ होऊन २७.३३ अरब अमेरिका डॉलर झाला. तसेच २००९-१० ला तो २५.८३ अरब डॉलर झाला. याप्रमाणे यात १३ घट वाढ झाली.
आंतरराष्ट्रीय त्मचवतज नुसार एप्रिल २००० ते एप्रिल २०११ या काळात १९७.८४ अरब डॉलर थ्वचा अंतर्प्रवाह झाला. २००३ - ०४ थ्वला ४.३२ अरब डॉलर ला घट होवून ३०.३८ अरब डॉलर झाला.
श्वेवटच्या तीन वर्षांत हा अंतर्प्रवाह कमी आहे. पण २००९-१० मध्ये हा प्रवाह स्थिर आहे. |बबवनदजमक वतसक दअमेजउमदज त्मचवतज २०१० नुसार जगातील थ्व मध्ये कमतरता आहे. २००७ मध्ये तो २.०९९ टिलियन डॉलर होता त्यात १६ टक्के घट झाली. आणि २००९ मध्ये १.११४ टिलियन डॉलर झाला. २००८ च्या तुलनेत ३७ टक्के घट झालेली आढळते. व्बच् ने मार्च २०१० मध्ये घोषित केलेल्या त्मचवतज मध्ये सांगण्यात आले की, थ्व हा स्थिरावण्याच्या स्थितीत आहे त्यात महत्वाचे कारण म्हणजे जागतिक मंदी हे होय.

तवता : थ्वचा अंतर्प्रवाहात वृद्धी ;अमेरीकी डॉलर मध्ये

वित्तीय स्तर	आंतरराष्ट्रीय स्तर	वृद्धी ;टक्केवारीतद्ध	FDI मुनपजल अंतर्प्रवाह	वाढ ;टक्केवारीतद्ध
2003&04	4-32	& 14	2-19	& 19
2004&05	6-05	\$ 40	3-22	\$47
2005&07	8-96	\$48	5-55	\$72
2007&08	22-83	\$146	2-44	\$125
2008&09	34-84	\$53	24-58	\$97
2009&10 ih	3784	\$9	27-33	\$11
2010&11 ih	37-84	& 0-2	25-83	& 5
2011&12	37-76	& 20	19-43	& 25

स्त्रोत : RBI अंदाज नुसार.

वरिल तक्ताप्रमाणे आपल्याला थ्वची झालेली वाढ आणि त्याचा जम |बबवनदजमक वतसक दअमेजउमदज त्मचवतज २०१० मध्ये २०१०-१२ मध्ये थ्वच्या बाबतीत भारत जगा. तील दुस-या क्रमांकाचा देश आहे हे सांगितले. २०१० नुसार वर्ष २००९-११ थ्वच्या दृष्टीकोनातुन पाच देशांचा सर्वाधिक वाटा आहे. चीन, भारत ब्राझील, अमेरिका आणि रूसी परिसंघ वतसक दअमेजउमदज त्मचवतज २००९ मध्ये भारत ३ क्रमांकावर होता. भारताचा व्बच् वाढविण्यासाठी थ्वचे आगमन आणि त्यात सुधारण आवश्यक आहेत.

औद्योगिक क्षेत्रात थ्वचे आगमन -

FDI आगमनासाठी सर्वप्रथम निर्माण क्षेत्राचा दरवाजा उघडण्यात आला. उत्पादन बाजारसत सुधारणेबरोबर असे करणे गरजेचे आहे. काही क्षेत्रात परिवर्तनीय क्षेत्रात आंशिक रूपाने थोड्या प्रमाणात बदल करण्यात आला. कारण सार्वजनिक क्षेत्राचा विकास हा द्योतक आहे. जर आलेल्या उत्पादनाच्या बाबती बालायचे तर ५० टक्के हिस्सा हा विद्युत आणि खनन क्षेत्रातून येत असतो. थ्व विशेषकर, मशिनरी, रसायन, ऑटो क्षेत्र, विविध निर्माण, दुरसंचार तथा विद्युत क्षेत्रात सक्रिय आहे. भारतीय उद्योगात पारंपारिक क्षेत्रात थ्वसिमित आहे. या क्षेत्रात तांत्रिक विकास कमी आहे. पारंपारिक क्षेत्राची स्थिती ही धरलु उत्पादनाच्या करनाने मागे आहे. पण काही प्रमाणे विदेशी गुंतवणुकीविषयी पुर्वग्रह बदलत आहे.

समारोप -

FDI हा भारतासाठी आवश्यक आहे. कारण एकूण जवळपास ७३९ उद्योगांचा आपणास विकास करयचा असेल तर गुंतवणूकीला प्रोत्साहन दिले पाहिजे आणि त्यातूनच त्याचा विकास म्हणजे देशाच्या व्बच् तथा थ्वचा विकास झाल्याशिवाय राहणार नाही.

Table-1
Targeted and Actual Disinvestment from April 1991 onwards
(Rs. Crores)

Year	Targeted Receipts	Actual Receipts
1991-92	2,500	3,038
1992-93	2,500	1,913
1993-94	3,500	Nil
1994-95	4,000	4,843
1995-96	7,000	168
1996-97	5,000	380
1997-98	4,800	910
1998-99	5,000	5,371
1999-00	10,000	1,860
2000-01	10,000	1,871
2001-02	12,000	5,658
2002-03	12,000	3,348
2003-04	14,500	15,547
2004-05	4,000	2,765
2005-06	No target	1,570
2006-07	No target	Nil
2007-08	No target	2,367
Total	96,800	51,609

Source: Government of India, White paper on disinvestment of Central Public Sector Enterprises (2007).

Market Capitalisation of CPSEs
(as on 30 March 2012)

Sl. No.	Company	A No. of Shares (in lacs) (Based on Shareholding Pattern as on 30.03.2012)	BSE		NSE		Other Exchanges	
			B Close Price (Rs.)	C Market Capitalisation (Rs.crore) (A * B)	D Close Price (Rs.)	E Market Capitalisation (Rs.crore) (A * D)	F Close Price (Rs.)	G Market Capitalisation (Rs.crore) (A * F)
1	OIL & NATURAL GAS CORP.LTD.	85,554.90	267.30	2,28,688.25	268.35	2,29,586.58	-	-
2	COAL INDIA LTD.	63,163.64	343.10	2,16,714.46	343.90	2,17,219.77	-	-
3	NTPC LTD.	82,454.64	162.70	1,34,153.71	162.75	1,34,194.93	-	-
4	MMTC LTD.	10,000.00	783.45	78,345.00	784.85	78,485.00	-	-
5	NMDC LTD.	39,647.16	161.10	63,871.57	161.00	63,831.93	-	-
6	INDIAN OIL CORP.LTD.	24,279.52	262.60	63,758.03	262.70	63,782.31	-	-
7	BHARAT HEAVY ELECTRICALS LTD.	24,476.00	256.95	62,891.08	257.15	62,940.03	-	-
8	POWER GRID CORP.OF INDIA LTD.	46,297.25	107.90	49,954.74	108.15	50,070.48	-	-
9	GAIL (INDIA) LTD.	12,684.77	374.95	47,561.56	376.25	47,726.46	-	-
10	STEEL AUTHORITY OF INDIA LTD.	41,305.25	94.05	38,847.59	94.25	38,930.20	-	-
11	BHARAT PETROLEUM CORP.LTD.	3,615.42	699.30	25,282.64	700.25	25,316.99	-	-
12	HINDUSTAN COPPER LTD.	9,252.18	267.50	24,749.58	268.15	24,809.72	-	-
13	POWER FINANCE CORP.LTD.	13,199.32	184.00	24,286.74	184.55	24,359.34	-	-
14	NHPC LTD.	1,23,007.43	19.65	24,170.96	19.70	24,232.46	-	-
15	RURAL ELECTRIFICATION CORP.LTD.	9,874.59	205.55	20,297.22	205.40	20,282.41	-	-
16	NEYVELI LIGNITE CORP.LTD.	16,777.10	85.75	14,386.36	82.80	13,891.44	-	-
17	NATIONAL ALUMINIUM CO.LTD.	25,772.39	54.70	14,097.49	54.45	14,033.06	-	-
18	OIL INDIA LTD.	2,404.54	514.95	12,382.20	509.70	12,255.96	-	-
19	CONTAINER CORP.OF INDIA LTD.	1,299.83	943.50	12,263.88	954.85	12,411.41	-	-
20	BHARAT ELECTRONICS LTD.	800.00	1,523.20	12,185.60	1,524.85	12,198.80	-	-
21	MANGALORE REFINERY & PETROCHEMICALS LTD.	17,525.99	67.90	11,900.15	68.20	11,952.72	-	-
22	HINDUSTAN PETROLEUM CORP.LTD.	3,386.27	303.20	10,267.18	303.60	10,280.72	-	-
23	ENGINEERS INDIA LTD.	3,369.37	254.00	8,558.19	254.30	8,568.30	-	-
24	SJVN LTD.	41,366.26	19.70	8,149.15	19.70	8,149.15	-	-
25	MOIL LTD.	1,680.00	250.65	4,210.92	250.25	4,204.20	-	-
26	NATIONAL FERTILIZERS LTD.	4,905.78	71.80	3,522.35	71.50	3,507.64	-	-
27	RASHTRIYA CHEMICALS & FERTILIZERS LTD.	5,516.88	56.65	3,125.31	56.45	3,114.28	-	-
28	HMT LTD.	7,603.50	40.95	3,113.63	40.90	3,109.83	-	-
29	SHIPPING CORP.OF INDIA LTD., THE	4,657.99	62.00	2,887.95	62.05	2,890.28	-	-
30	BEML LTD.	416.44	651.50	2,713.14	653.65	2,722.09	-	-
31	CHENNAI PETROLEUM CORP.LTD.	1,489.11	154.00	2,293.24	153.15	2,280.58	-	-

32	FERTILIZERS & CHEMICALS TRAVANCORE LTD.	6,470.72	30.15	1,950.92 **	30.20	1,954.16	-	-
33	MAHANAGAR TELEPHONE NIGAM LTD.	6,300.00	27.35	1,723.05	27.40	1,726.20	-	-
34	STATE TRADING CORP.OF INDIA LTD.,THE	600.00	255.15	1,530.90	255.25	1,531.50	-	-
35	INDIA TOURISM DEVELOPMENT CORP.LTD.	857.69	104.55	896.72 a	-	-	-	-
36	BALMER LAWRIE & CO.LTD.	162.86	533.40	868.70	533.70	869.19	-	-
37	DREDGING CORP.OF INDIA LTD.	280.00	273.25	765.10	273.40	765.52	-	-
38	ANDREW YULE & CO.LTD.	3,261.38	23.05	751.75	-	-	-	-
39	ITI LTD.	2,880.00	23.65	681.12	23.70	682.56	-	-
40	HINDUSTAN PHOTO FILMS MFG.CO.LTD.	2,058.70	30.00	617.61 c *	-	-	-	-
41	MAHARASHTRA ELEKTROSMELT LTD.	240.00	229.90	551.76	-	-	-	-
42	BALMER LAWRIE INVESTMENTS LTD.	221.97	150.95	335.07	-	-	-	-
43	MADRAS FERTILIZERS LTD.	1,611.01	-	-	20.00	322.20	-	-
44	IRCON INTERNATIONAL LTD.	98.98	305.00	301.89 d	-	-	-	-
45	SCOOTERS INDIA LTD.	429.92	32.55	139.94	-	-	-	-
46	HINDUSTAN ORGANIC CHEMICALS LTD.	671.73	18.15	121.92	18.15	121.92	-	-
47	BHARAT IMMUNOLOGICALS & BIOLOGICALS CORP.LTD.	431.80	8.18	35.32	-	-	-	-
48	HINDUSTAN FLUOROCARBONS LTD.	195.99	12.29	24.09	-	-	-	-
49	HINDUSTAN CABLES LTD.	-	-	-	-	-	NA	-
50	KIOCL LTD.	-	-	-	-	-	NA	-
Total Market Capitalisation of CPSEs				12,40,925.73		12,39,312.32	NA	
Total Market Capitalisation				62,14,941.00		60,96,518.00		
% share of CPSEs in Market Capitalisation				19.97		20.33		

<http://www.divest.nic.in/default.asp>

3 of the top 10 companies by market capitalization are also CPSEs:

Sl. No.	Company	Close Price (Rs.)	Market Capitalisation at BSE (Rs.crore)
1	RELIANCE	748.25	2,45,018.23
2	→ ONGC CORP	267.30	2,28,688.25
3	TCS LTD	1,167.85	2,28,574.05
4	→ COAL INDIA	343.10	2,16,714.46
5	ITC LTD	226.85	1,77,067.92
6	INFOSYS LTD	2,864.95	1,64,510.91
7	→ NTPC LTD	162.70	1,34,153.71
8	STATE BANK OF INDIA	2,095.00	1,33,032.42
9	BHARTI AIRTEL LTD	336.75	1,27,881.83
10	HDFC BANK LTD	520.05	1,21,881.09

REFERENCES

1-Aswathappa K., Essentials of Business Environment 7th edition 2004, Himalayan Publishing House, New Delhi. 2-Datt Ruddar and Sundharam K.P.S., Indian Economy, (2012) S, Chand and Company Ltd. New Delhi 2008. 3-G. S. Batra, Emerging trend in Globalisation, Liberalisation and privatization (edited) 17-36, 2001 4-Government of India, Economic Survey 2001-02, 2002-03, 2003-04, 2004-05, 2005-06, 2006-07, 2007-08 New Delhi. 5-India 2012 : Book "Ministry of Information and Broadcasting Gov. of India" 6-Mishra and Puri, Indian Economy, Himalayan Publishing House, New Delhi 2007. 7-<http://www.divest.nic.in/default.asp> 8-<http://www.scribd.com/doc/43955380/Disinvestment-Policy>